

MESLEK ÖĞRETMENLERİNDE MESLEKİ DOYUMUN YORDAYICILARI OLARAK ÖRGÜTSEL BAĞLILIK VE YARATICILIK

ETTİN, Ferhan

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Fatih KAYA

Haziran, 2021

ÖZET

Bu araştırmada meslek öğretmenlerinin mesleki doyumlarının yordayıcıları olarak örgütsel bağlılık ve yaratıcılık düzeylerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma deseni olarak nicel araştırma desenlerinden olan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma kapsamında 2020-2021 eğitim-öğretim yılında İstanbul ilinde Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerden bir çalışma grubu oluşturulmuştur. Araştırma 199 gönüllü meslek öğretmenin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan meslek öğretmenlerine veri toplama amacı ile “*Kişisel Bilgi Formu*”, “*Mesleki Doyum Ölçeği*”, “*Örgütsel Bağlılık Ölçeği*”, “*Kendini Nasıl Tarif Edersin Ölçeği*” ve “*Tutumlar ve Değerler Ölçeği*” uygulanmıştır. Elde edilen verilerin analizinde; betimsel, Pearson korelasyon, bağımsız gruplar *t*-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve basit ve çoklu regresyon analizleri kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda mesleki öğretmenlerinin örgütsel bağlılıklarının ve yaratıcılıklarının mesleki doyumlarının anlamlı yordayıcıları olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Aynı zamanda örgütsel bağlılığın alt boyutu olan Duygusal Bağlılığın mesleki doyumun anlamlı yordayıcısı olduğu saptanmıştır. Örgütsel bağlılık ile mesleki doyum arasında düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı ilişki bulunmuştur. Örgütsel bağlılığın Duygusal Bağlılık, Devam Bağlılığı ve Normatif Bağlılık alt boyutları ile mesleki doyum arasında düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı ilişki bulunmuştur. Mesleki doyum ile yaratıcılık arasında düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı ilişki bulunmuştur. Ayrıca mesleki doyumun alt boyutlarının yaratıcı kişilik özellikleri

ve yaratıcılığa yönelik değerler ve tutumlar ile de çeşitli düzeylerde ilişkiye sahip olduğu bulunmuştur. Meslek öğretmenlerinin mesleki doyumları cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, statü ve okul türüne göre anlamlı farklılık göstermezken; mesleki doyumun Gelişme Fırsatı alt boyutu ile meslek öğretmenlerinin yaşları ve kıdem yılları arasında anlamlı ilişkiler bulunduğu görülmüştür.

Araştırmada elde edilen bulgulardan yola çıkarak eğitimdeki verimliliğin artmasına katkı sağlamak amacıyla birtakım öneriler geliştirilmiştir. Bu öneriler şu şekildedir: Okulların öğretmenlerin sosyalleşebileceği ve kendilerini rahat ifade edebilecekleri çalışma ortamları olarak düzenlenmeleri gerektiği değerlendirilmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı, üniversiteler ve okullar iş birliği ile öğretmenlerin aktif olabilecekleri, yaratıcılıklarını ortaya çıkarabilecekleri ve sosyalleşebilecekleri hizmet içi eğitimlerin veya projelerin çeşitlendirilmesi ve sayıca artırılması önerilmektedir. Atölyelerde kullanılan ders materyallerinin günümüz teknolojisine uygun hale getirilmesinin ve eğitim programlarının öğretmen ve öğrencideki yaratıcılığı ortaya çıkaracak ve geliştirecek şekilde yeniden düzenlenmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir. Alanyazında mesleki doyum ve yaratıcılık kavramları arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmaların sayıca az olması nedeniyle bu iki kavramın araştırmacılar tarafından farklı çalışma grupları üzerinde araştırılmasının gerektiği düşünülmektedir. Bu araştırmada mesleki doyumun bireysel faktörlere göre farklılaşma durumları incelenmiştir. Öğretmenlerinin mesleki doyumlarının örgütsel faktörler üzerinden incelenmesinin de faydalı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Meslek öğretmeni, mesleki doyum, örgütsel bağlılık, yaratıcılık

EXAMINATION OF VOCATIONAL TEACHERS' ORGANIZATIONAL COMMITMENT, PROFESSIONAL SATISFACTION AND CREATIVITY

ETTİN, Ferhan

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Fatih KAYA

June, 2021

ABSTRACT

In this study, it was aimed to examine the organizational commitment and creativity levels of vocational teachers as predictors of their professional satisfaction. The relational survey model, which is one of the quantitative research designs, was used. In the research, the participants were 199 volunteer vocational teachers working in the educational institutions affiliated to the Ministry of Turkish National Education in Istanbul in the 2020-2021 academic year. The data were collected with *Personal Information Form*, *Vocational Satisfaction Scale*, *Organizational Commitment Scale*, *How to Describe Yourself Scale*, and *Attitudes and Values Scale*. For the analysis of the obtained data; descriptive, Pearson correlation, independent groups *t*-test, one-way analysis of variance (ANOVA), and simple and multiple regression analyzes were used.

It was found that the organizational commitment and creativity of vocational teachers are significant predictors of their professional satisfaction. Besides, Emotional Commitment, a sub-dimension of organizational commitment, was found to be a significant predictor of professional satisfaction. A low, positive and statistically significant relationship was found between organizational commitment and professional satisfaction. A low, positive and statistically significant relationship was found between the sub-dimensions of Emotional Commitment, Continuance Commitment, and Normative Commitment of organizational commitment and professional satisfaction. A low, positive and statistically significant relationship was found between professional satisfaction and creativity. In addition, it was found that

the sub-dimensions of professional satisfaction have relationship with creative personality traits and values and attitudes towards creativity at various degrees. While professional satisfaction of vocational teachers does not differ significantly by gender, marital status, educational status, working status, and school type; it was observed that there is a statistically significant relationship between the Opportunity for Development sub-dimension of professional satisfaction and the vocational teachers' ages and year of experience.

Based on the findings, some suggestions were provided in order to contribute to the educational efficiency. These suggestions are as follows: Schools should be organized as working environments where teachers can socialize and express themselves comfortably. It is also recommended to diversify and increase the number of in-service training opportunities or projects in which teachers can be active, reveal their creativity, and socialize in cooperation with the Ministry of Turkish National Education, universities, and schools. It is thought that it is necessary to make the course materials used in the workshops suitable for today's technology and to rearrange the education programs in a way that will reveal and develop the creativity of the teachers and students. Due to the limited number of studies examining the relationship between the concepts of professional satisfaction and creativity in the literature, it is thought that these two concepts should be investigated by future researchers on different study groups. In this study, how professional satisfaction differs according to individual factors was examined. It would also be helpful to examine how professional satisfaction of teachers differ by organizational factors.

Keywords: *Vocational teacher, professional satisfaction, organizational commitment, creativite*